

İbtidai pillə müəllimləri üçün test

Riyaziyyat

Təlimat

Qarşınızdakı imtahan testinin elektron bukletidir.

Test iki hissədən ibarətdir – peşə biliyi və akademik qabiliyyət – və 42 tapşırıqdan ibarətdir.

Testin maksimal xalı – 65-dir.

Testdə verilmiş tapşırıqlar format baxımından müxtəlifdir. Hər bir tapşırığın təlimatını diqqətlə oxuyun, tapşırığı yerinə yetirmək üçün nə tələb olunduğunu yaxşı düşünün və sonra savabı seçin və yazın.

Nəzərə alın:

- Əgər düzgün cavabla bərabər səhv cavabı da qeyd etsəniz, xal ala bilməyəcəksiniz.

Testdə işləmək üçün sizə 5 saat vaxt verilir.

Uğurlar arzulayırıq!

Peşə biliyi

1. Əgər $a > 0$ və $b < 0$, onda:

(s) $\frac{|2a|}{-a} > \frac{|b|}{-2b}$

(ð) $\frac{|2a|}{-a} < \frac{|b|}{-2b}$

(ð) $\frac{|2a|}{-a} = \frac{|b|}{-2b}$

(∞) $\frac{|2a|}{-a} = \frac{|b|}{2b}$

2. Çayın axın sürəti x km/saata, kater axmayan suda sürəti isə y km/saata bərabərdir. Kater limandan axının əks istiqamətinə A məntəqəsinədək məsafəni 5 saata, eyni limandan axın istiqamətində B məntəqəsinədək məsafəni 2 saata qət edir. Çay boyunca A və B məntəqələri arasında olan məsafə neçə kilometrə bərabərdir?

(s) $7x - 5y$

(b) $2y + 3x$

(g) $7y - 3x$

(d) $5x - 3y$

3. ABC bərabəryanlı üçbucağının B təpəsindən çəkilmiş üçbucağın bissektrisası ilə və CB yanının uzadılması ilə yaranmış bucağın kəmiyyəti 110° -dir. ABC üçbucağının ən kiçik bucağının kəmiyyəti nəyə bərabərdir?

- (a) 10°
- (b) 15°
- (c) 20°
- (d) 25°

4. Əgər m və n ədədlərinin ən böyük ortaq böləni 6-dırsa, onda $(m + 2n)$ və n -in ən böyük ortaq bölənidir:

(a) 3

(b) 6

(c) 8

(d) 12

5. Müddəalar verilir:

- Mənim bağimdakı bütün ağaclar tropik cinslidir.
- Mənim bağimdakı bəzi ağaclar yeməyə yararlan bar verir.

Aşağıda sadalananlardan hansını bu müddəalara əlavə etmək olar ki, onlardan belə məna çıxsın ki, yeməyə yararlı bar verən bəzi ağaclar yarpağıtökülən deyildir.

- (s) Tropik cinsli heç bir ağac yarpağıtökülən deyildir.
- (ö) Mənim bağimdakı bütün ağaclar yarpağıtöküləndir
- (ğ) Bəzi yarpağıtökülən ağaclar yeməyə yararlı bar vermir.
- (ç) Bəzi yarpağıtökülən ağaclar tropik cinslidir.

6. Yelenenin gündəlik gəliri 18-20 lərdir. O hər gün 8-10 ləri xərcləyir, qalan məbləği isə toplayır. Yelene bir neçə gün işlədi və 38 ləri topladı. Yelene neçə gün işləmişdir?

(a) 3

(b) 4

(c) 5

(d) 6

7. a müsbət, b isə mənfi ədəddir. Əgər a -nı azaltsaq və b -ni artırsaq, onda aşağıda sadalananlardan hansının qiyməti hökmən azalar.

(s) $a - b$

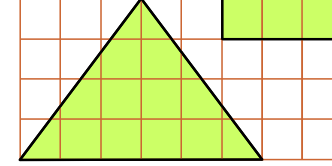
(b) $a + b$

(g) ab

(d) $\frac{a}{b}$

8. Üçbucaqlının və düzbucaqlının bütün tərəfləri hər bir hücrəsi kvadrat olan torun düyünlərinə uyğun gəlir (çertyoja bax).

Üçbucaqlının perimetri düzbucaqlının perimetrindən neçə dəfə artıqdır?

- (a) 2 dəfə
- (b) 2,25 dəfə
- (g) 2,5 dəfə
- (d) 3 dəfə

9. Giorginin, Levanın və Davidin maaşları haqqında bir neçə arayış verdilər:

- Giorginin levanda daha yüksək maaşı vardır.
- Davidin Giorgidən daha yüksək maaşı vardır.
- Davidin Levandan daha az maaşı vardır.
- Levanın və Davidin maaşlarının cəmi Giorginin maaşından iki dəfə artıqdır.

Bununla yanaşı, bilirik ki, bu arayışlardan biri düzgün deyildir.

Oğlanlar arasında kimin daha az maaşı vardır?

(a) Giorginin

(b) Levanın

(c) Davidin

(d) Bunu informasiya əsasında müəyyən etmək mümkün deyildir.

10. Sement istehsal edən şirkət ilin ikinci yarısında sementin qiymətini 30% azaltdı, buna görə də ilin birinci yarısı ilə müqayisədə 40% artıq sement satdı. İlin ikinci yarısında ilin birinci yarısı ilə müqayisədə sementin satılmasından əldə edilmiş məbləğ neçə faiz artdı, yoxsa azaldı ?

- (a) 2% azaldı
- (b) 4% azaldı
- (c) 6% artdı
- (d) 10% artdı

11. İki usta işi başa çatdırmağa birlikdə işləməklə 6 saat sərf etməlidir. Yalnız birinci ustaya bu işi yerinə yetirmək üçün 10 saat vaxt lazımdır. Yalnız ikinci usta həmin işi neçə saata yerinə yetirə bilər?

- (a) 4
- (b) 12
- (c) 15
- (d) 16

12. Beş qardaşın orta yaş həddi n -ə bərabərdir. $(n + 2)$ ildən sonra onların yaşının cəmi neçəyə bərabər olacaqdır ?

(s) $5(n + 1)$

(ð) $10(n + 1)$

(g) $2(3n + 1)$

(c) $2(3n + 5)$

13. Bir üzünün sahəsi 36 sm^2 olan böyük kub, eyni cür ölçülü kiçik kublardan elə düzəldilmişdir ki, böyük kubun tilinin uzunluğu kiçik kubun tilinin uzunluğundan 3 dəfə artıqdır. Əgər bütün kiçik kubları bir-birinə bir sütun halında düzsək, hansı hündürlüklü sütun alarıq?

- (s) 52 sm
- (b) 54 sm
- (g) 58 sm
- (q) 60 sm

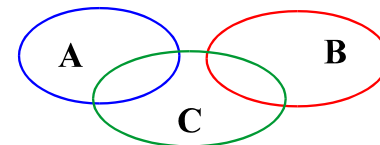
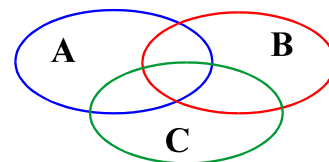
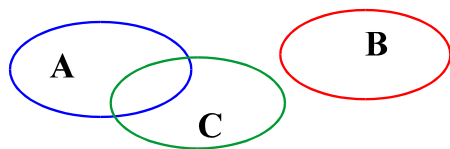
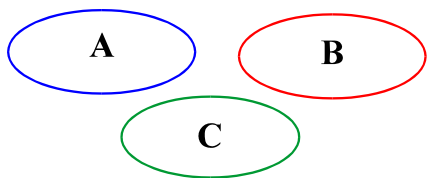
14. Aşağıdakı müzakirə verilmişdir:

Heç bir xeyirxah adam xəsis deyildir;

bəzi xeyirxah adam uzaqgörəndir.

Beləliklə, heç bir uzaqgörən adam xəsis deyildir.

Əgər aşağıda verilən Vena diaqramında A xeyirxah adamların çoxluğunu göstərsə, B – xəsis adamların çoxluğunu, C isə uzaqgörən adamların çoxluğunu göstərir, onda onlardan hansı bu müzakirənin **düzgün olmadığını** göstərmək üçün lazım gələr?

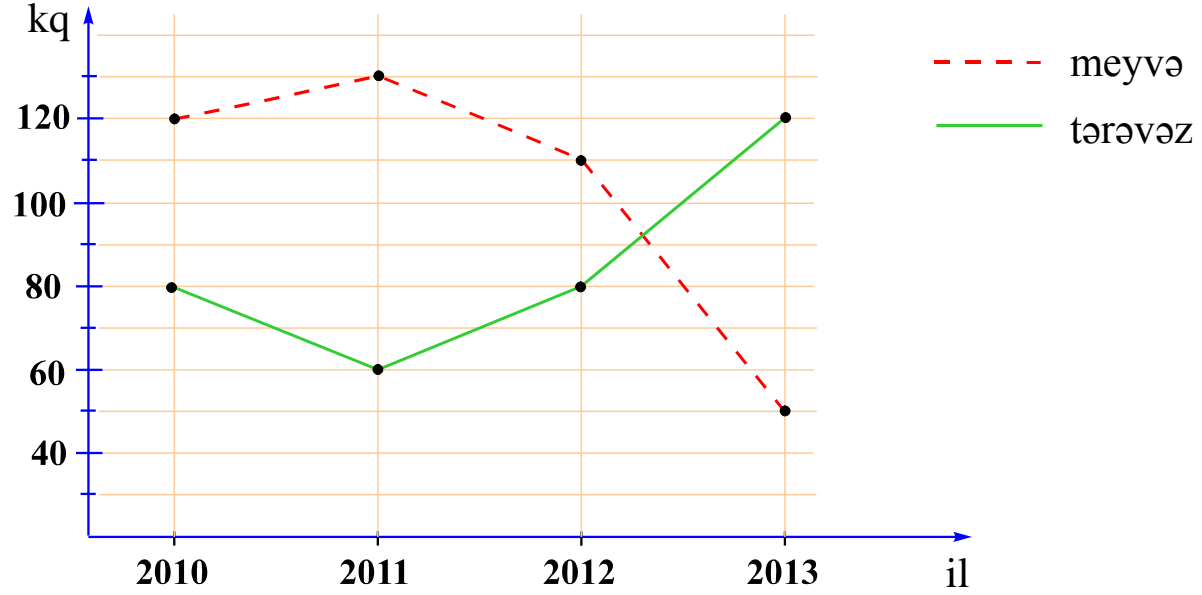

Göstəricilərin təhlili

Aşağıda cədvəl halında göstəricilər verilmişdir. Sonrakı iki suala bu cədvəl üzrə cavab verin.

Diqramda 2010-2013-cü illərdə ölkədə adambaşına neçə kiloqram meyvə və tərəvəz yetişdirildiyi verilmişdir .

Suallara keçid: [15](#) [16](#)

15. 2010-2013-cü illərdə adambaşına tərəvəz məhsulu hansı hədudlarda dəyişir?

(s) 50-110 kq

(b) 70-130 kq

(g) 60-120 kq

(c) 80-120 kq

[Cədvələ baxış](#)

16. Ölkənin əhalisinin sayı 2013-cü ildə 2010-cu illə müqayisədə 20% azaldı. 2013-cü ildə yetişdirilmiş meyvənin miqdarı 2010-cu illə müqayisədə neçə dəfə azdır?

(a) 2 dəfə

(b) 2,4 dəfə

(c) 2,8 dəfə

(d) 3 dəfə

[Cədvələ baxış](#)

17. Əgər verilmiş ikirəqəmli ədədi onun rəqəmlər cəminə bölsək, onda qismət 6-ya, qalıq isə 3-ə bərabər olacaq. Eyni rəqəmlərlə, yerləri dəyişmiş halda yazılmış ədəd verilmiş ikirəqəmli ədəddən azdır:

(a) 18 qədər

(b) 27 qədər

(c) 36 qədər

(d) 45 qədər

18. Mətbəə bazar günündən başqa hər gün işləyir. Mətbəədə hər iş günündə 7 bərni boya sərflənir. Boya bərnilərinin sayı 7-dən az olduqda, ertəsi gün, iş başlayanadək, mətbəəyə 10 bərni boya gətirirlər.

Bazar ertəsi, iş gününün sonunda, mətbəədə 12 bərni boya qalmışdı. Bu iş həftəsinin hansı **gününün sonunda** mətbəədə qalan boya bərnilərinin sayı ən az olacaqdır.

(a) Çərşənbə axşamı

(b) Çərşənbə

(c) Cümə axşamı

(d) Cümə

19. Müddəalar verilmişdir:

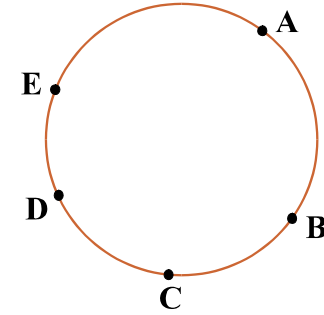
- Əgər sabah yağış yağsa, külək də olacaq.
- Əgər sabah dolu yağsa, hava buludlu olacaq.
- Əgər sabah külək olsa, hava buludlu olmayacaq.

Əgər bu müddəalar düzgündürsə, aşağıda sadalananlardan hansı **qeyri-mümkündür?**

- (s) Sabah həm yağış, həm də dolu yağacaqdır.
- (b) Sabah nə yağış, nə də dolu yağacaqdır.
- (g) Sabah hava buludlu olacaq, ancaq yağış yağmayacaqdır.
- (d) Sabah yağış yağmayacaq, ancaq külək olacaqdır.

20. Çevrədə A, B, C, D və E nöqtələri qeyd edilmişdir (çertyoja bax). Təpələri bu nöqtələrdə olan cəmi neçə belə üçbucaqlı vardır?

- (s) 6
- (b) 8
- (g) 10
- (q) 12

21. Lia, Natiya və Ketinin bərabər sayda konfetləri var idi. Nino 11 konfet yenə gətirdi. Bundan sonra hər dörd qız bütün konfetləri bərabər böldülər. Ketinin bölüşdürənə qədər olduğundan daha az konfeti var idi. Ketinin bölüşdürənə qədər olan konfetlərinin sayı sadalananlardan nəyə bərabər olacaqdır?

(s) 7

(b) 9

(g) 13

(c) 15

Göstəricilərin kifayət etməsi

22. a və b ədədlərdir.

İki şərt verilir:

I. $-2,6 < a < 0$

II. $-5,7 < b < -4$

a yoxsa $(b+1)$, hansının artıq olduğunu müəyyən etmək üçün:

- (s) I şərt kifayətdir, II isə kifayət deyildir
- (b) II şərt kifayətdir, I isə kifayət deyildir
- (g) I və II şərtlər kifayətdir, ayrı-ayrılıqda isə heç biri kifayət deyildir
- (d) Ayrı-ayrılıqda həm I, həm də II şərt kifayətdir
- (j) Verilən şərtlər kifayət deyildir

23. Arifmetika əməliyyatlarından biri (toplama, çıxma, vurma və bölmə) *- la qeyd edilmişdir.

İki şərt verilir:

I. $1 * 1 = 1$.

II. $0 * 1 = 0$.

$4 * 2$ nəyə bərabər olduğunu müəyyən etmək üçün:

- (s) I şərt kifayətdir, II isə kifayət deyildir
- (b) II şərt kifayətdir, I isə kifayət deyildir
- (g) I və II şərtlər kifayətdir, ayrı-ayrılıqda isə heç biri kifayət deyildir
- (d) Ayrı-ayrılıqda həm I, həm də II şərt kifayətdir
- (j) Verilən şərtlər kifayət deyildir

24. A, B və C üçbucaqlının bucaqlarıdır.

İki şərt verilir:

$$\text{I. } \angle A + \angle B = 144^\circ.$$

$$\text{II. } \angle C = \frac{\angle A + \angle B}{4}.$$

$\angle C$ nəyə bərabər olduğunu müəyyən etmək üçün:

- (a) I şərt kifayətdir, II isə kifayət deyildir
- (b) II şərt kifayətdir, I isə kifayət deyildir
- (g) I və II şərtlər kifayətdir, ayrı-ayrılıqda isə heç biri kifayət deyildir
- (d) Ayrı-ayrılıqda həm I, həm də II şərt kifayətdir
- (e) Verilən şərtlər kifayət deyildir

25. m natural ədəddir.

İki şərt verilir:

I. m -i 4-ə bölərkən alınan qalıq 1-ə bərabərdir.

II. m -i 5-ə bölərkən alınan qalıq 1-ə bərabərdir.

m -in cüt yaxud tək ədəd olduğunu müəyyən etmək üçün:

- (a) I şərt kifayətdir, II isə kifayət deyildir
- (b) II şərt kifayətdir, I isə kifayət deyildir
- (c) I və II şərtlər kifayətdir, ayrı-ayrılıqda isə heç biri kifayət deyildir
- (d) Ayrı-ayrılıqda həm I, həm də II şərt kifayətdir
- (e) Verilən şərtlər kifayət deyildir

26. Piramida və onun barəsində iki şərt verilir:

I. Piramidanın tillərinin sayı onun təpələrinin sayından 10 qədər artıqdır.

II. Piramidanın üzlərinin sayı 12-yə bərabərdir.

Verilmiş piramidanın neçə təpəsinin olduğunu müəyyən etmək üçün:

(a) I şərt kifayətdir, II isə kifayət deyildir

(b) II şərt kifayətdir, I isə kifayət deyildir

(c) I və II şərtlər kifayətdir, ayrı-ayrılıqda isə heç biri kifayət deyildir

(d) Ayrı-ayrılıqda həm I, həm də II şərt kifayətdir

(e) Verilən şərtlər kifayət deyildir

27. Üçrəqəmli ədədin yazısında vahidlərin rəqəmi onluqların rəqəmindən artıqdır, yüzlüklərin rəqəmindən isə 3 dəfə azdır.

İki şərt verilir:

I. Verilmiş üçrəqəmli ədəd 3-ə bölünür;

II. Verilmiş üçrəqəmli ədəd 4-ə bölünür;

Verilmiş üçrəqəmli ədədin nəyə bərabər olduğunu müəyyən etmək üçün:

(a) I şərt kifayətdir, II isə kifayət deyildir

(b) II şərt kifayətdir, I isə kifayət deyildir

(c) I və II şərtlər kifayətdir, ayrı-ayrılıqda isə heç biri kifayət deyildir

(d) Ayrı-ayrılıqda həm I, həm də II şərt kifayətdir

(e) Verilən şərtlər kifayət deyildir

28. $(2m - n)(2m + n) - 15 = 0$ olan bütün m və n natural ədədi tapın.

Cavabı əsaslandırın.

(Maksimal xal - 2)

29. ABC bərabəryanlı üçbucağın AC oturacağına BD hündürlüyü endirilmişdir. K nöqtəsi DC kəsiyinin ortasıdır, E nöqtəsi isə BC yanının $|BE|:|EC| = 2:1$ nisbətlə bölür. Əgər ABC üçbucaqlısının sahəsi 36 sm^2 -ə bərabədirsə, KEC üçbucaqlısının sahəsi nəyə bərabərdir?

Cavabı əsaslandırın.

(Maksimal xal - 3)

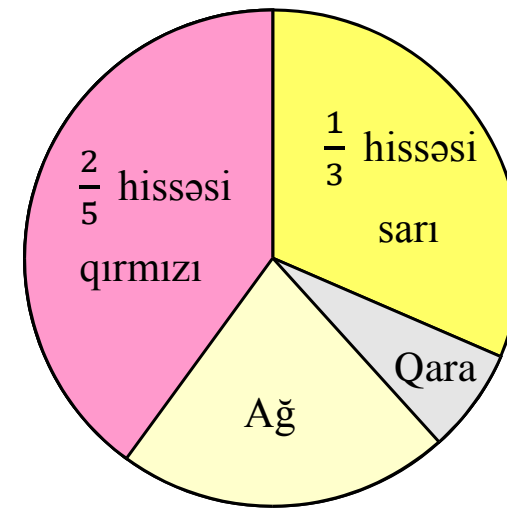
30. Əgər üç müsbət ədəddən birincini 2,5 dəfə, ikincini 2 dəfə artırısaq, üçüncünü isə 1,5 dəfə azaltsaq, onda onların cəmi 2 dəfə artar. Birinci ədədin üçüncü ədədə nisbəti nəyə bərabərdir?

Cavabı əsaslandırın.

(Maksimal xal - 3)

31. Çiçəklikdə yalnız qırmızı, sarı, ağ və qara qızılgül kolları vardır. Dairəvi diaqramda çiçəklikdə qızılgül kollarının ümumi miqdarının hansı hissəsini qırmızı və sarı qızılgül kolları təşkil edir. Əgər ağ qızılgül kollarının sayı sarı qızılgül kollarının sayından 48 qədər az, ancaq qara qızılgülün miqdarından hələ 3 dəfə artıqdırsa, neçə ağ qızılgül kolu vardır?

Cavabı əsaslandırın.

(Maksimal xal - 3)

32. Tutaq ki, hər hansı x və y ədədləri üçün $x \oplus y = x + 2y$, ancaq $x * y = 3xy$.

- $(1 \oplus 2) * 3$ nəyə bərabərdir?
- $x * (y + z) = x * y + x * z$ və $x \oplus \left(y * \frac{1}{3}\right) = (x \oplus y) * \frac{1}{3}$ bərabərliklərdən hansı ona daxil olan hərflərin hər hansı qiymətləri üçün düzgündür?

Cavabı əsaslandırın.

(Maksimal xal - 3)

33. Mağazaya satmaq üçün alma və armud gətirdilər. Armudun çəkisi almanın çəkisindən iki dəfə artıq idi. Armudun $\frac{2}{7}$ hissəsi və almanın $\frac{3}{5}$ hissəsi satıldıqdan sonra qalan almanın və armudun ümumi çəkisi 128 kq təşkil etdi. Satmaq üçün neçə kiloqram alma gətirmişlər?

Cavabı əsaslandırın.

(Maksimal xal – 3)

34. Altıncı sinif şagirdlərinə aşağıdakı işi görməyi təklif etdilər:

1) Onluq kəsir halında yazında: I. $\frac{3}{50}$; II. $\frac{4}{25}$.

2) Hansı təqdirdə qalıqlı bölmə düzgün yerinə yetirilmişdir?

I. $27:7 = 3$ (qalıq 4); II. $46:5 = 8$ (qalıq 6).

3) Tənliyi həll edin: $2x - \frac{x-3}{2} = 6$.

4) Perimetri 36 sm olan kvadrat iki bərabər düzbucaqlıya bölünmüşdür. Bölmə nəticəsində alınmış hər düzbucaqlının perimetri nəyə bərabərdir?

5) Ata 36 yaşındadır. Onun 3 uşağı vardır, onlardan birinin 8 yaşı, ikincisinin 10 yaşı, üçüncüsünün isə 12 yaşı vardır. Atanın yaşı neçə ildən sonra övladlarının yaşının cəminə bərabər olacaqdır?

Sonrakı səhifədə uşaqlardan birinin yazı işi verilmişdir:

1) I. $\frac{3}{50} = 3:50 = 0,06$; II. $\frac{4}{25} = 4:25 = 0,16$.

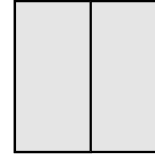
2) I. $3 \cdot 7 + 4 = 21 + 4 = 25 \neq 27$ düzgün deyildir.

II. $5 \cdot 8 + 6 = 40 + 6 = 46$ düzgündür.

3) $4x - x - 3 = 12$, $3x = 15$, $x = 5$.

4) $36:4 = 8$, $8 \cdot 3 = 24$. Cavab: 24 sm-dir.

5) $8 + 10 + 12 = 30$, $36 - 30 = 6$, $6:3 = 2$. Cavab: 2 ildən sonra.

- Şagirdin buraxdığı hər bir səhvi göstərin və düzəldilmiş formada yazın.

(Maksimal xal - 3)

Akademik qabiliyyət

Oxunmuş mətnin düşünülməsi

Mətni diqqətlə oxuyun və düşünün. Hər sualın ehtimal olunan cavablarından verilən mətnə görə düzgün variantı seçin.

Bu və ya digər sualla tanış olduqdan sonra suala cavab vermək üçün mətnə qayıtmaq, müvafiq parçanı yenidən oxumaq və suala keçmək lazım gələ bilər. Bunu mətnin eləcə də hər sualın sonunda verilmiş müvafiq qeydi “basmaqla” asanlaşdırma bilərsiniz.

Son illərdə texniki elmlərin (informatika, injeneriya, riyaziyyat) öyrənilməsinə xüsusi diqqət verilir, çünki ölkənin texniki tərəqqisi üçün bu elmlərin nailiyyətinə həlledici əhəmiyyət verilir. Məkrəblərdə texniki fənlərin öyrənilməsi səviyyəsini artırmaq üçün yeni kurikulumlar tətbiq edilir. Ölkələr texniki fənlərdə nailiyyətlərin beynəlxalq qiymət sistemində öz mövqelərini yaxşılaşdırmağa cəhd göstərirlər. Texniki fənlərdə nailiyyətlərə və bu fənlərin öyrənilməsinə marağa hansı amillər təsir göstərir? Texniki fənlərin öyrənilməsinə şagirdlərin motivasiyasını artırmaq üçün nə etmək olar?

Müasir tədqiqatlara əsasən, sosial stereotiplər texniki elmlərə uşaqların marağına və buna müvafiq olaraq onların nailiyyətlərinə təsir göstərir. Məsələn, “riyaziyyat qızların işi deyildir” fikri ibtidai siniflərdəncə uşaqlarda özünü əks etdirir. Amerikalı alim Endryü Meltsov uşaqların qeyd olunan stereotiplərin təsiri altına nə qədər tez düşmələri ilə maraqlanmış və müəyyən etmişdir ki, ikinci sinifdə, vurma cədvəlini öyrənməzdən əvvəl, uşaqlarda artıq belə bir baxış yaranmışdır ki, riyaziyyat daha çox oğlanların işidir. Stereotiplər qeyri-düzgün kateqorizasiyaya imkan yaradır, məsələn, kimsə belə ehtimal edə bilər ki, qızlar riyaziyyatda ancaq və ancaq öz cinslərinə görə güclü ola bilmirlər. Beləliklə, uşaqlar erkən yaşlarındanca mədəniyyətdə kök salmış stereotipləri mənimsəyirlər ki, bu da onlarda özləri haqqında və özlərinin gələcək uğurları haqqında baxışları dəyişdirir.

Suallara keçid: [35](#) [36](#) [37](#) [38](#) [39](#) [40](#) [41](#)

Şagirdlərin beynəlxalq qiymətləndirilməsi üzrə ən yeni nəticələrə görə bəzi ölkələrdə, o cümlədən Çində, Finlandiyada və Gürcüstanda qızların nailiyyəti texniki fənlərdə oğlanların nəticələrindən daha yüksəkdir. Ancaq uzun müddətli bir tədqiqat zamanı uşaqların riyazi qabiliyyətlərini 12 il ərzində hər il qiymətləndirirdilər və məlum oldu ki, uşaq baxçası yaşından oğlanların riyaziyyat üzrə uğurları qızların uğurlarından daha yüksəkdir və yaşın artması ilə yanaşı bu fərq daha da artırdı. Bununla yanaşı, həmin tədqiqatda müəllimlərdən tələb edirdilər ki, öz şagirdlərinin nəticələrini əvvəlcədən müəyyən etsinlər. Bir qayda olaraq qızların uğurlarına müəllimlərin rəyi əslində bu qızların nailiyyətlərindən daha aşağı idi.

Riyaziyyatın öyrənilməsinə marağı artırmaq üçün tədqiqatçılar qrupu uşaqların özlərini hər hansı qrupun üzvü hiss etmələri tələbini irəli sürdülər. Uşaqları təsadüfən iki qrupa böldülər, qruplardan birinə yaşıl, ikincisinə isə sarı köynək geydirdilər. Sonra uşaqlara dedilər ki, yaşılıköynəklilər riyaziyyatı, sarıköynəklilər isə başqa fənni öyrənsinlər. Məlum oldu ki, özlərini riyaziyyat qrupuna aid edən uşaqlar riyazi problemlərin həllində sarıköynəkli uşaqlardan daha həvəslə və səylə işləyirlər. Müvafiq olaraq, onların nailiyyətləri də daha yüksək idi. Beləliklə, riyaziyyatın öyrənilməsinə maraq və həvəs uşaqların özlərini nə dərəcədə hansı qrupa aid etmələri ilə dəyişir. Alimlər məxsusluq hissəsinə əsaslanan müdaxilə modeli üzərində işləyirlər və ümid edirlər ki, sinif otağında həmin modeli asanlıqla tətbiq edəcəklər.

Suallara keçid: [35](#) [36](#) [37](#) [38](#) [39](#) [40](#) [41](#)

35. Birinci abzasın sonunda mətndə verilmiş sualların nə funksiyası vardır?

- (s) Mətnin məqsədini müəyyənləşdirir, sonrakı abzalarda bu suallara cavab verilməsinə cəhd göstərilmişdir.
- (ð) Mətndə təqdim olunan məsələnin aktuallığını – texniki elmlərin öyrənilməsinin əhəmiyyətini qeyd edir.
- (g) Texniki fənlərə marağın və motivasiyanın artırılması strategiyalarını göstərir.
- (ç) Amillərin əhəmiyyətini sual işarəsi altında qoyur, onlar texniki elmlərdə şagirdlərin uğurlarına imkan yaradır.

[Mətnin I səhifəsinə qayıdış](#)

[Mətnin II səhifəsinə qayıdış](#)

36. İkinci abzasda oxuyuruq: “stereotiplər qeyri-düzgün kateqorizasiyaya imkan yaradır....” Aşağıda sadalananlardan qeyd olunan fikirlərin dəlili kimi hansı ola bilər?

I. İkinci sinifdə, vurma cədvəlini öyrənməzdən əvvəl uşaqlarda artıq belə bir fikir yaranmışdır ki, riyaziyyat daha çox oğlanların işidir.

II. Məlum oldu ki, uşaq bağçası yaşından oğlanların riyaziyyat üzrə uğurları qızların uğurlarından daha yüksəkdir.

III. Riyaziyyat üzrə qızların uğurlarına müəllimlərin rəyi əslində bu qızların nailiyyətlərindən daha aşağı idi.

(a) Yalnız II

(b) Yalnız III

(c) I və II

(d) I və III

[Mətnin I səhifəsinə qayıdış](#)

[Mətnin II səhifəsinə qayıdış](#)

37. Üçüncü abzasda iki tədqiqatın nəticələri göstərilmişdir:

I. Beynəlxalq qiymətləndirməyə əsasən müəyyən ölkələrdə qızların texniki fənlər üzrə nailiyyətləri oğlanların nəticələrindən daha yüksəkdir.

II. Uzunmüddətli tədqiqata əsasən uşaq bağçası yaşından oğlanların riyaziyyat üzrə uğurları qızların uğurlarından daha yüksəkdir.

Onların arasında nə kimi əlaqə vardır?

(s) Birinci tədqiqatın nəticəsi sosial stereotiplərin təsirini texniki fənlərdə şagirdlərin (cins üzrə) uğurları arasındakı fərqləri təsdiq, ikinci tədqiqatın nəticəsi isə bu fikri rədd edir.

(b) Hər iki tədqiqatın nəticəsi qismən belə bir fikri rədd edir ki, sosial stereotiplər texniki fənlərdə şagirdlərin (cins üzrə) uğurları arasındakı fərqlərə təsir göstərir .

(g) Birinci və ikinci tədqiqatın nəticəsi bir-birinə ziddir, müvafiq olaraq texniki fənlərdə şagirdlərin uğurları barədə sosial stereotiplərin təsiri birmənalı nəticə çıxarmağa imkan vermir.

(d) Hər iki tədqiqatın nəticəsi qismən belə bir fikri təsdiq edir ki, sosial stereotiplərin texniki fənlərdə şagirdlərin uğurlarına təsir göstərir.

[Mətinin I səhifəsinə qayıdış](#)

[Mətinin II səhifəsinə qayıdış](#)

38. Mətnin son abzasında təsvir olunmuş eksperimentdə şagirdləri iki qrupa bölmüşlər ki,

(s) riyaziyyata şagirdlərin marağını artırırlar və riyaziyyatı bilən və az bilən şagirdləri bir-birindən ayırırlar

(d) bir qrupun şagirdlərində riyaziyyat qrupuna məxsusluq cəhdi göstərsinlər və sonra bu iki qrupun riyaziyyat üzrə nailiyyətlərini bir-biri ilə müqayisə etsinlər

(g) real sinif otağında eksperimentdə istifadə olunmuş modelin tətbiqinin nə dərəcədə mümkün olduğunu müəyyən etsinlər

(e) Müxtəlif marağı olan şagirdləri bir-birindən ayırırlar və sonra riyaziyyat üzrə onların nailiyyətlərini bir-biri ilə müqayisə etsinlər

[Mətnin I səhifəsinə qayıdış](#)

[Mətnin II səhifəsinə qayıdış](#)

39. Sonuncu abzasda təsvir olunan eksperimentin nəticəsi:

(s) Texniki elmlərdə nailiyyətlərə sosial stereotiplər təsir göstərir, bu fikrin xeyrinə daha bir dəlildir, öz-özlüyündə bu stereotiplər isə cinslə məxsusluğa görə insana təsir göstərir.

(b) Qismən belə bir fikri təsdiq edir ki, riyaziyyatın öyrənilməsinə maraq və həvəs uşaqların özlərini riyaziyyatı yaxşı oxuyan qrupa nə dərəcədə məxsus etmələri ilə dəyişmir

(g) Bu fikrin əleyhinə daha bir dəlil vardır ki, cinslə əlaqədar stereotiplər özü haqqında fikri və onların gələcək cəhdlərinə baxışı dəyişdirir.

(d) Qismən belə bir fikri rədd edir ki, məxsusluğa cəhdə əsaslanan müdaxilə modeli texniki elmlərə marağı artırır

[Mətnin I səhifəsinə qayıdış](#)

[Mətnin II səhifəsinə qayıdış](#)

40. Tədqiqatlarla müəyyən edilmişdir ki, valideynlər erkən yaşdan əsasən oğlanlar üçün elə oyuncaqlar (məsələn, robotlar və konstruktorlar) alırlar ki, onların məkan qabiliyyətlərini inkişaf etdirir. Məkan qabiliyyəti isə texniki elmlərin nailiyyətləri ilə təhsilin mühüm şərtlərindən biridir. Bu informasiya mətndə göstərilən hansı tədqiqatın nəticəsini izah etmək üçün lazım gələ bilər?

(a) Beynəlxalq qiymətləndirmənin

(b) Uzunmüddətli tədqiqatın

(c) Beynəlxalq qiymətləndirmənin olduğu kimi, eləcə də uzunmüddətli tədqiqatın

(d) Mətnin sonunda təsvir edilmiş eksperimentin

[Mətnin I səhifəsinə qayıdış](#)

[Mətnin II səhifəsinə qayıdış](#)

41. Mətn üzrə çıxarılmış əsas nəticə aşağıda sadalananlardan hansında verilmişdir?

(s) elmlərdə Yaşın artması ilə yanaşı texniki qızların nailiyyətləri nisbətən oğlanların nailiyyəti daha yüksəkdir ki, bu da oğlanlar barəsində müəllimlərin qərəzli münasibətinə səbəb olur.

(b) Texniki fənlərdə qızların və oğlanların nailiyyətləri bir-birindən fərqlənir ki, bu da həmin fənlərin öyrənilməsinin fərqli qabiliyyət və motivasiyasının əsasını qoyur.

(g) Qızların öz cinslərinə məxsusluq cəhdi və həmçinin cəmiyyətdə mövcud olan aşağı intizar texniki elmlərdə qızların nailiyyətlərinə qarşı onların bu fənlərə marağını azaldır və müvafiq olaraq, uğurlara mənfi təsir göstərir.

(d) Bir neçə amil: yaş, cins və mövcud olan kurikulumlar texniki fənlərdə nailiyyətlərə və onlara marağa təsir göstərir.

[Mətnin I səhifəsinə qayıdış](#)

[Mətnin II səhifəsinə qayıdış](#)

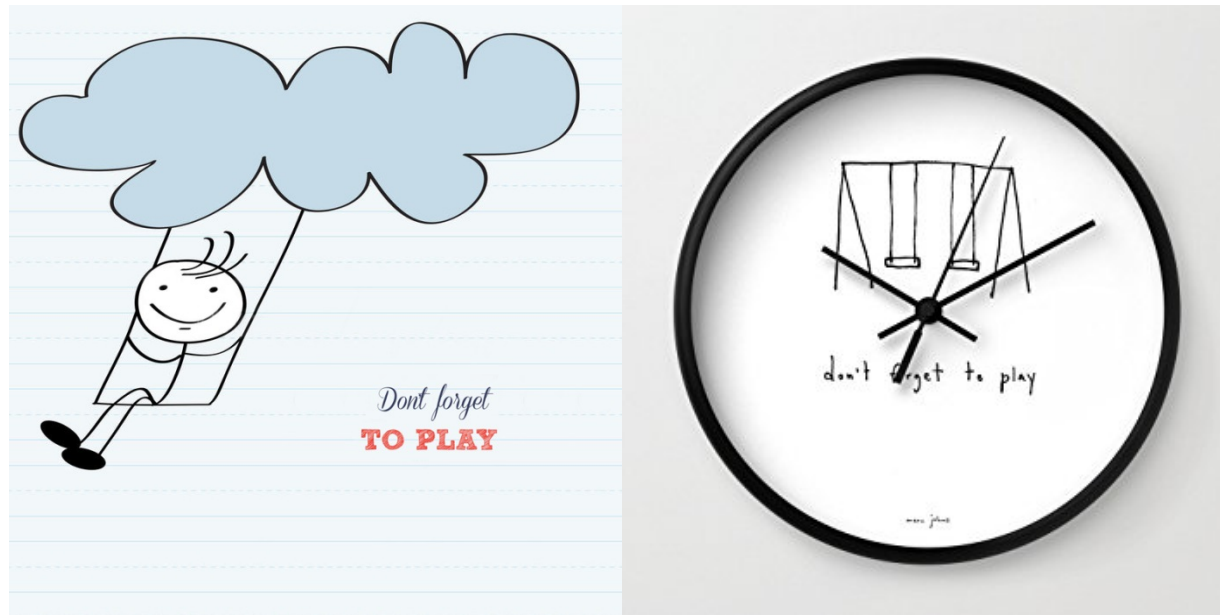
42. Analitik yazı

Məşhur rəssam Mark Cons yazırdı:
“Mənim əsərlərim bir qayda olaraq yumora
əsaslanır. Yumoru oxuyarkən isə əksər
hallarda həqiqət anlayışına doğru gedirik”.

Mark Consun hər iki rəsminə eyni yazı vardır:
“Oyunu unutma!”

Verilmiş rəsmlərə diqqətlə nəzər salın və müzakirə edin:

- Niyə oynayırıq? Oyun insanın həyatında nə kimi rol oynayır?
- Bu rəsmlərdə deyiləsi başlıca nə vardır, bu ismaric bizdən nə tələb edir.

Müzakirələri möhkəmləndirmək üçün dəlillər və misallar gətirin. Sizin yazdığınız əsərdə ən azı 100 söz olmalıdır.